Idioma takelma

El **takelma** yera la llingua del pueblu takelma, orixinariu del suroeste d'Oregón. El autónimo usáu polos takelma yera *taakelmàʔn* (de < *taa-kemá-aʔn*: a.lo.larg-río-persona, 'persona [que vive] a lo llargo del ríu').

Conteníu

Dialeutos

Clasificación
Rellaciones xenealóxiques

Descripción llingüística
Fonoloxía

Léxicu

Referencies
Bibliografía

Takelma
'Taakelmàʔn'

Faláu en	Estaos Xuníos d'América
Zona	SW d'Oregón
Falantes	estinguida escontra 1940
Familia	Penutia (?) / Aisllada (?)

Takelma-Kalapuya
Takelma

Estatus oficial

Oficial en	*Nengún país*
Reguláu por	*Nun ta reguláu*

Códigos

ISO 639-1	*nengún*
ISO 639-3	`tkm (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=tkm)`

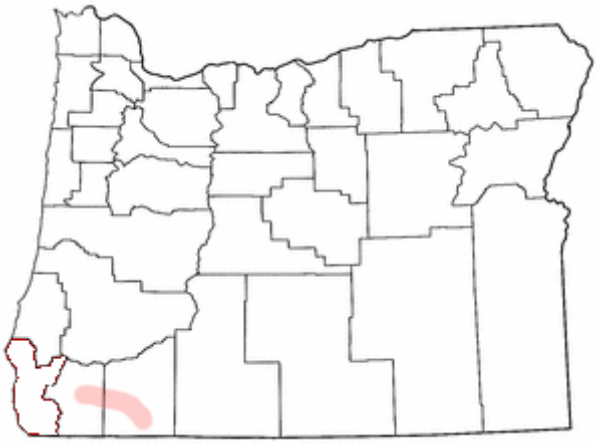

Estensión del takelma

Dialeutos

- Latgawa (Latkawa o Hanesak), faláu en suroeste d'Oregón a lo llargo del altu ríu Rogue
- Takelma de les tierres baxes, faláu nel valle del Rogue.

Esiste posiblemente un dialeutu cow creek faláu tamién nel sureste de Oregón a lo llargo del ríu Umpqua Sur, Myrtle Creek y Cow Creek.

Clasificación

Rellaciones xenealóxiques

El takelma ye una llingua aisllada, dellos autores proponen que podría esistir parentescu col kalapuya y falen d'una familia takelmana (o Takelma-Kalapuyana) al pie de les llingües kalapuya (Swadesh 1965, Shipley 1969). Sicasí, una recién publicación de Tarpent y Kendall (1998) atopa esta rellación infundada en razón a les estremes dferencias ente les estructures morfolóxiques del takelma y de les llingües kalapuya.

Entá subsiste muncha especulación alrodiu de si'l tekelma (xuntu col grupu kalapuya y otros) pueda formar parte de la hipotética macrofamilia de llingües penutíes, d'alcuerdu a Edward Sapir (1921).

Descripción llingüística

Los primeros datos llingüísticos sobre'l takelma fueron arrexuntaos por Hazen (1857), Barnhardt (1859), Dorsey (1884), St. Claire (1903-04). El principal trabayu ye'l realizáu por Sapir que trabayó con una sola falante, Frances Johnson, mientres un mes y mediu nel branu de 1906 na reserva de Siletz, sobre la base d'esti trabayu Sapir publicó un esbozu gramatical (1912) y recoyó numberosos testos. F. Johnson falaba so takelma (takelma puramente dichu). En 1933 Harrington compiló un diccionariu trabayando con F. Johnson y otros dos falantes. En 1934 Philip Drucker trabayu con un falante llamáu Willie Simmons, falante de latkawa (hanesak).

Fonoloxía

L'inventariu de consonantes del takelma ye'l siguiente:

		Billabial	Alveolar		Postalveolar o palatal	Velar		Glotal
			central	llateral		sonora	sorda	
Oclusiva	non aspirada	p	t				k	ʔ
	aspirada	pʰ	tʰ				kʰ	
	Eyectiva	pʼ	tʼ				kʼ	
Africada	Eyectiva		ʦʼ		ʧʼ			
Fricativa			s	ɬ	ʃ		x	h
Nasal		m	n					
Aproximante				l	j	w	ʍ	

Léxicu

- [mìːʔskaʔ] - unu *

[kàːʔm] - dos

- [xìpiní] - trés
- [kamkàm] - cuatro *

[deaːhal] - cinco * [haiʔiːmìʔs] - seis

- [haiʔiːkàːʔm] - siete *

[haiʔiːxín] - ocho * [haiʔiːkó] - nueve * [ìxtiːl] - diez

Referencies

Bibliografía

- Shipley, William (1969): "Proto-Takelman", *International Journal of American Linguistics*, Vol. 35, Non. 3 (Jul., 1969), pp. 226-230.
- Campbell, Lyle (1997): *American Indian languages: The historical linguistics of Native America*. New York: Oxford University Press. ISBN 0-19-509427-1.
- Goddard, Ives (Ed.). (1996). *Languages*. Handbook of North American Indians (W. C. Sturtevant, Xeneral Ed.) (Vol. 17). Washington, D. C.: Smithsonian Institution. ISBN 0-16-048774-9.
- Mithun, Marianne. (1999). *The languages of Native North America*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-23228-7 (hbk); ISBN 0-521-29875-X.
- Sturtevant, William C. (Ed.). (1978-present). *Handbook of North American Indians* (Vol. 1-20). Washington, D. C.: Smithsonian Institution. (Vols. 1-3, 16, 18-20 not yet published).

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia ·** Datos: Q56710 **· Diccionarios y enciclopedies ·** Britannica: url (https://www.britannica.com/topic/Takelma-language)

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Idioma_takelma&oldid=2959904»

La última edición d'esta páxina foi el 5 may 2020, a les 15:18.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.